

CUPRINS

DEDICAȚIE	5
Recenzie	7
PREFAȚA	11
CAPITOLUL 1	
AUDIT - NOȚIUNI FUNDAMENTALE, EXPERIENȚA INTERNAȚIONALĂ ȘI NAȚIONALĂ	13
1.1. Conceptul de audit, tipuri și standarde de audit	13
1.2. Auditul performanței - tipuri și experiență internațională	22
1.3. Audit și control în România - instituții și responsabilități	39
CAPITOLUL 2	
AUDITUL PERFORMANȚEI ÎN ROMÂNIA - prezentare generală	51
2.1. Stadiului implementării auditului performanței în România	52
2.2. Soluții teoretice și practice privind abordarea auditului performanței ca audit de sistem.....	56
2.3. Beneficiile abordării auditului performanței ca audit de sistem.....	60
CAPITOLUL 3	
AUDITUL PERFORMANȚEI- CONCEPT ȘI CRITERII DE EVALUARE	65
3.1. Conceptul de performanță și factorii care impun performanța.....	65
3.2. Criteriile care stau la baza evaluării performanței.....	73
CAPITOLUL 4	
AUDITUL PERFORMANȚEI PROIECTELOR DE INVESTIȚII ÎN ACTIVE CORPORALE	95
4.1. Necesitatea și utilitatea auditului performanței proiectelor de investiții în active corporale	95
4.2. Criterii și indicatori de măsurare a performanței proiectelor de investiții în active corporale	100
4.2.1. <i>Criterii și indicatori de măsurare a performanței după faza de concepere</i>	101

4.2.2. Criterii și indicatori de măsurare a performanței după implementare - la terminarea lucrărilor.....	104
4.2.3. Criterii și indicatorii de măsurare a performanței proiectelor după darea în exploatare.....	106
4.3. Ariile de concentrare a auditului de performanță în etapele de concepere, proiectare implementare și exploatare a proiectelor	112

CAPITOLUL 5

METODOLOGIA AUDITULUI PERFORMANȚEI.....	117
5.1. Scopul, obiectivele, criteriile și abordarea auditului.....	117
5.1.1. Scopul auditului performanței.....	117
5.1.2. Obiectivele auditului performanței	118
5.1.3. Criteriile auditului performanței.....	120
5.1.4. Abordarea auditului performanței.....	123
5.2. Strategia auditului performanței.....	125
5.2.1. Pregătirea auditului.....	127
5.2.2. Execuția.....	132
5.2.3. Raportarea.....	142
5.3. Tactica auditului performanței.....	146
5.4. Metodologia auditului performanței proiectelor de investiții în active corporale	148

BIBLIOGRAFIE.....	153
--------------------------	------------

DEDICAȚIE

Dedic aceasta carte foștilor mei colegi de liceu, clasa B ARHITECTURĂ, PROMOȚIA 1979, BACĂU, pentru performanța pe care fiecare au atins-o de-a lungul vieții. De asemenea, dedic cartea foștilor noștri profesori care „ne-au udat rădăcinile” cu responsabilitate, pasiune, știința de carte, demnitate, pentru ca noi să facem cinste Liceului, orașului Bacău și țării.

*Cu respect,
Maricica Stoica,*

București,

Septembrie 2020

RECENZIA

cărții: *„Auditul performanței - soluții de implementare și consolidare a sustenabilității în societatea contemporană”*,
autoare Doamna Prof. univ. dr. ing. ec. Maricica Stoica

Actualitatea, importanța și originalitatea cărții sunt fără echivoc, din necesități multiple și complexe ale economiei și societății românești, și nu numai, dintre care, în cele ce urmează, selectăm doar câteva, pe care le considerăm elocvente pentru a demonstra aceste calificative.

Lumea contemporană se caracterizează prin mutații profunde, care trebuie să se reflecte, rapid și în profunzime, în evoluția economiei și societății, inclusiv și mai ales prin ieșirea din criză. Ne referim, între altele, la schimbare - caracteristica dominantă a acestui secol, orientarea către client, componenta esențială a schimbării, globalizarea afacerilor, internaționalizarea firmelor, economia, organizația și managementul bazate pe cunoștințe, capitalul de cunoștințe - cea mai modernă formă de capital - capitalul intelectual, în care se fac cele importante investiții strategice, dar și cele mai riscante, etc. Toate acestea impun ca managementul să devină cea mai importantă cale de creștere economică, iar importul de cunoștințe de management să devină mai important decât importul de tehnologie. Pe acest fond, unul dintre cei mai mari specialiști în management al acestui secol - Peter Drucker - avertiza: „Cine nu se adaptează trebuie să se aștepte la mari surprize neplăcute”. Adaptarea nu se poate face decât prin performanță, iar performanța nu-și poate valida eficiența și eficacitatea decât prin auditul performanței. Autoarea, cu siguranța care o caracterizează, nu a ezitat să afirme că soluțiile de schimbare pe care le avansează sunt cele mai ieftine.

Acesta este contextul care a format jaloarele concepției și elaborării cărții la care ne referim și pentru surprinderea căruia și elaborarea cărții adresăm cele mai calde felicitării autoarei.

Pentru România, această abordare este vitală, fiind de cel mai larg interes național, ținând seama de amploarea și profunzimea efectelor crizei și de decalajele care ne despărțeau și anterior de celelalte țări ale Uniunii Europene. Firesc, autoarea a dat prioritate definirii conceptelor de performanță, interes național, siguranță și securitate națională și a atenționat că problemele la care s-a referit și soluțiile avansate, la care acceptă sugestii de îmbunătățire, să devină standarde de calitate pentru toate instituțiile statului.

Autoarea a abordat, cu legitimitate deplină, această tematică de excepție, fiind un valoros inginer, economist, universitar, bancher și mai cu seamă specialist în investiții - investițiile fiind principalul suport al performanței.

Pentru a realiza o asemenea lucrare complexă și dificilă, autoarea a ales o structură a lucrării adecvată: conceptul de audit, cu componentele de bază care îl definesc (cap. 1); situația capitalului cultural și social al țării și stadiul actual al auditului performanței a acestuia (cap. 2); implementarea auditului performanței în România, evident, cu modul de evaluare a performanței (cap. 3); măsuri de aplicare și evaluare în sectoarele vitale ale economiei și societății românești (cap. 4), metodologia auditului performanței, cu tot ce ține de complexitatea și dificultatea acestei părți (cap. 5); auditul proiectelor de investiții, în cea mai importantă zonă - investițiile în active corporale.

Firesc, autoarea și-a validat conceptele și soluțiile printr-o bogată și inspirată cercetare științifică de management comparat.

În concluzie, o asemenea lucrare este de maximă oportunitate, iar realizarea ei reflectă respectarea riguroasă a condițiilor științifice pentru domeniul de noutate și maximă importanță abordat, care impun ca lucrarea să vadă lumina tiparului cât mai repede, fiind așteptată, deopotrivă, de specialiști și de publicul larg.

Prof. univ. dr. DHC IOAN BOGDAN

CUPRINS

DEDICAȚIE	5
Recenzie	7
PREFAȚA	11
CAPITOLUL 1	
AUDIT - NOȚIUNI FUNDAMENTALE, EXPERIENȚA INTERNAȚIONALĂ ȘI NAȚIONALĂ	13
1.1. Conceptul de audit, tipuri și standarde de audit.....	13
1.2. Auditul performanței - tipuri și experiență internațională	22
1.3. Audit și control în România - instituții și responsabilități	39
CAPITOLUL 2	
AUDITUL PERFORMANȚEI ÎN ROMÂNIA - prezentare generală	51
2.1. Stadiului implementării auditului performanței în România	52
2.2. Soluții teoretice și practice privind abordarea auditului performanței ca audit de sistem.....	56
2.3. Beneficiile abordării auditului performanței ca audit de sistem.....	60
CAPITOLUL 3	
AUDITUL PERFORMANȚEI- CONCEPT ȘI CRITERII DE EVALUARE	65
3.1. Conceptul de performanță și factorii care impun performanța.....	65
3.2. Criteriile care stau la baza evaluării performanței.....	73
CAPITOLUL 4	
AUDITUL PERFORMANȚEI PROIECTELOR DE INVESTIȚII ÎN ACTIVE CORPORALE	95
4.1. Necesitatea și utilitatea auditului performanței proiectelor de investiții în active corporale	95
4.2. Criterii și indicatori de măsurare a performanței proiectelor de investiții în active corporale	100
4.2.1. <i>Criterii și indicatori de măsurare a performanței după faza de concepere</i>	101

4.2.2. Criterii și indicatori de măsurare a performanței după implementare - la terminarea lucrărilor	104
4.2.3. Criterii și indicatorii de măsurare a performanței proiectelor după darea în exploatare.....	106
4.3. Ariile de concentrare a auditului de performanță în etapele de concepere, proiectare implementare și exploatare a proiectelor	112

CAPITOLUL 5

METODOLOGIA AUDITULUI PERFORMANȚEI.....	117
5.1. Scopul, obiectivele, criteriile și abordarea auditului.....	117
5.1.1. Scopul auditului performanței.....	117
5.1.2. Obiectivele auditului performanței	118
5.1.3. Criteriile auditului performanței.....	120
5.1.4. Abordarea auditului performanței.....	123
5.2. Strategia auditului performanței.....	125
5.2.1. Pregătirea auditului.....	127
5.2.2. Execuția.....	132
5.2.3. Raportarea.....	142
5.3. Tactica auditului performanței.....	146
5.4. Metodologia auditului performanței proiectelor de investiții în active corporale	148

BIBLIOGRAFIE.....	153
--------------------------	------------

PREFAȚA

Viața confirmă faptul că secolul XXI va trebui să fie secolul în care performanța trebuie implementată și consolidată în toate domeniile. Dacă sec. XX a fost secolul managementului, evoluția firească a societății pe o treaptă superioară și constrângerile de natură financiară impun să facem apel la un tip de performanță în care normele pe baza cărora ne-am consolidat ca națiune și pe care, temporar le-am abandonat, să le reconsiderăm și mai ales să le stabilim ca standarde de performanță pentru toți indivizii și toate instituțiile din toate domeniile vieții economico-sociale. O astfel de schimbare impune ca știința să devină pionul de bază, să stabilizeze România care, în ultimii 30 de ani a fost într-o stare permanentă de dezechilibru, s-a comportat ca un pendul, doar în zona politică, între executiv și legislativ.

Deficitul de performanță acumulat și stornat sistematic timp de 30 de ani, impune ca prioritate zero pentru România ***instaurarea performanței în toate domeniile, ca singură soluție de a ne salva ca națiune.*** În jurul acestei nevoi am construit cartea. Consider că pe parcursul celor șase capitole am reușit să surprind tabloul economico-social-moral al societății într-un mod real, fără a mă putea detașa - ca un observator, deși mi-am propus acest lucru, tocmai de aceea rezultatul este un alt tip de carte, mult mai accesibilă celor interesați să schimbe în bine societatea românească, am prezentat experiența internațională în domeniu și ce ar trebui preluat sau adaptat României, am elaborat soluții de implementare a performanței și metodologia pentru auditul performanței.

Am definit o parte din conceptele cu care am operat în carte și anume: *performanță, interes național, integritate morală, siguranță și securitate națională*, concepte care ar trebui să devină standarde de performanță pentru toate instituțiile statului și nu numai. Schimbările propuse în carte

sunt profunde, vin pe fondul unor eșecuri pe care România le-a acumulat, la care am asistat ca orice român și au la bază experiență, studiu, abilitate și competență demonstrată pe parcursul carierei în calitate de inginer, economist și profesor. Cartea se adresează în primul rând studenților, masteranzilor și doctoranzilor din învățământul tehnic și socio-economic, tineri care trebuie să-și găsească adevăratele repere la care să se raporteze atât ca indivizi, cât mai ales ca viitori profesioniști, managerilor instituțiilor publice și private, cadrelor didactice și celor care au fost aleși cu încredere de populația țării.

În speranța că subiectul prezintă interes și trezește speranța că această schimbare pe care o propun este extrem de ieftină, cu rezultate sigure și sustenabile, aștept propuneri de a colabora la îmbunătățirea și implementarea soluțiilor propuse. Autoare aduce mulțumiri d-lui Dr. ing. Doru Gabriel Epure, pentru contribuția adusă la elaborarea cărții.

Prof. dr. Maricica Stoica

București, septembrie 2020

CAPITOLUL 1

AUDIT - NOȚIUNI FUNDAMENTALE, EXPERIENȚA INTERNAȚIONALĂ ȘI NAȚIONALĂ

1.1. Conceptul de audit, tipuri și standarde de audit

Evoluția economico-socială, de mediu și morală a societății contemporane a impus, pe fundalul unor evenimente și acțiuni cu consecințe negative asupra Terrei și locuitorilor ei induse de acțiunea oamenilor în cadrul unor instituții, colectivități sau individual, nevoia îndreptării acestora prin acțiuni de stopare a perpetuării lor în timp și spațiu. Astfel, activitatea de audit a depășit caracterul constatator de tip financiar, făcând loc unor audituri specializate pe activități și domenii care au rol fie de evaluare în vederea elaborării unor propuneri de stopare a unor consecințe negative în viitor, fie de certificare privind conformarea acestora cu normele și reglementările în vigoare. În aceste condiții, auditul capătă noi valențe și devine o activitate obligatorie pe care fiecare instituție trebuie să o solicite pentru a-și asigura funcționarea. Indiferent de tipul auditului acesta se finalizează într-un Raport de audit care, de obicei, este public.

În acest context, **auditul poate fi definit ca o activitate de obținere și examinare științifică, independentă a unor probe de audit prin prisma unor standarde, norme, legi, în scopul de a emite judecăți de valoare corective pentru a nu mai repeta greșelile asupra altor situații sau stări de lucruri asemănătoare în viitor.**

În funcție de consecințele negative a unor acțiuni pe care omenirea le-a produs și suportat, s-au elaborat diverse standarde specifice diverselor domenii și activități care au capătă în timp caracter obligatoriu de a fi respectate pe plan internațional. Constatarea respectării acestor standarde are la bază tot o activitate de audit, numit audit de certificare, care are rolul

de a evalua dacă activitatea, produsul, serviciul respectă prevederile standardului în vigoare și de a face recomandări de remediere într-un interval de timp, în scopul emiterii unui atestat (certificat) pe baza căruia se confirmă respectarea standardului respectiv.

În funcție de domeniul pe care îl reglementează au fost elaborate standarde pe următoarele domenii:

- **În domeniul auditului financiar**, s-au elaborat Standarde Internaționale de audit ale Organizației Internaționale ale Instituțiilor Supreme de Audit (INTOSAI), Ghiduri (norme profesionale privind Calitatea auditului și de Etica a auditorilor), bazate pe Ghidul European de Implementare a Standardelor de Auditare INTOSAI. Activitatea de audit are la bază atât standarde de audit, cât și o serie de reglementări legale care sunt recunoscute de către instanțele judiciare și fiscale. Standardele de audit reprezintă setul de concepte, principii directoare, proceduri și metode pe baza cărora auditorul public extern determină ansamblul etapelor și procedurilor de verificare, care să permită atingerea obiectivului fixat. În România, standardele proprii de audit ale Curții de Conturi definesc principiile de bază și stabilesc un cadru unitar de aplicare a procedurilor și a metodelor utilizate în desfășurarea auditului public extern, cu scopul de a asigura calitatea activității. Acestea sunt elaborate pe baza Standardelor de audit ale Organizației Internaționale a Instituțiilor Supreme de Audit și ale Federației Internaționale a Contabililor și urmăresc aplicarea celor mai bune practici de audit.

- **În domeniul financiar**, sunt elaborate Standarde Internaționale de Raportare financiară, Standarde Internaționale de Contabilitate. Scopul acestor standarde este acela de a asigura o mai bună concordanță între principii și reguli, astfel încât să poată satisface mai bine raporturile care trebuie să existe între contabilitate și fiscalitate și să cuprindă unele reguli referitoare la contabilitatea din timpul exercițiului de raportare financiară.

- **În domeniul mediului**, s-au elaborat numeroase acte normative care reglementează următoarele aspecte: Legislație orizontală și reglementări; Calitatea aerului; Schimbări climatice; Gestiunea deșeurilor; Calitatea apei; Protecția naturii; Controlul poluării și managementul riscului; Etichetare ecologică; Substanțe periculoase; Organisme Modificate Genetic

și Biosecuritate; Zgomot; Politici de mediu. În domeniul mediului s-au adoptat standardele în domeniul SMM (Sistemul de management de mediu), la nivel european EMAS (Environment Management and Audit Scheme) și la nivel internațional ISO14001 și ISO19001. Având în vedere faptul că problemele legate de mediu, securitate, risc și sănătate impun o abordare integrată a sistemelor de management al calității, mediului, protecției sănătății și riscului, Standardul ISO 19011 abordează integral problemele de mediu și calitate.

- **În domeniul construcțiilor** s-au adoptat Standardele eurocod (EN 1990 Eurocod1 până la EN 1999 Eurocod 9), care reglementează modul de evaluare a încărcărilor în construcții și de calcul al structurilor de rezistență alcătuite din diverse materiale. Aceste standarde recunosc responsabilitatea autorităților de reglementare din fiecare stat membru și au păstrat dreptul acestora de a stabili la nivelul lor național valori din reglementări de securitate care continuă să difere de la un stat la altul (de exemplu calculul la acțiuni seismice). Statele membre ale UE și ale AELS recunosc eurocodurile care servesc ca standarde de referință pentru următoarele utilizări:

- ca mijloc de a proba conformitatea clădirilor și a lucrărilor ingineresti cu cerințele esențiale din Directiva Consiliului 89/106/CEE, în particular Cerința Esențială nr. 1. - Stabilitatea și rezistența mecanică - și Cerința Esențială nr. 2 - Securitate în caz de incendiu;
- ca bază de specificații în contractele de lucrări de construcții și serviciile tehnice asociate;
- cadru de specificații tehnice armonizate la produsele pentru construcții (EN și ATE).

Pentru aspecte legate de calitatea în construcții, verificarea și expertizarea proiectelor și execuția construcțiilor, controlul de stat al calității construcțiilor, recepția lucrărilor de construcții pe faze de execuție, întocmirea cărții tehnice, atribuirea contractelor de proiectare, execuție, achiziții dotări și echipamente, aprobarea, autorizarea și avizarea proiectelor s-au elaborat acte normative de către ministerele responsabile, unele din ele au devenit legi.